

Individueel werkstuk Journalistieke Deontologie van Simon Vandewalle

Wat is het probleem?

De Vlaams Belang voorzitter Frank Vanhecke heeft een dispuut met de openbare omroep. De VRT heeft namelijk in de aanloop naar de federale verkiezingen van 10 juni jongstleden twee debatten georganiseerd met drie kandidaat-premiers: Yves Leterme, Guy Verhofstadt en Johan Vande Lanotte. Frank Vanhecke, die net zoals de drie kandidaat-premiers senaatslijsttrekker was van zijn partij, was niet uitgenodigd voor de twee desbetreffende debatten. Discriminatie, zegt de partijvoorzitter. Vrije keuze van wie ze uitnodigt, zegt de VRT en verwijst daarbij naar artikel 7 van het Vlaams Mediadecreet.

Logisch gevolg: Meneer Vanhecke legt op 21 mei 2007 klacht neer bij de VRM. Een goeie maand later doet de VRM uitspraak in het voordeel van Vanhecke en veroordeelt het concept van 'kanselierdebatten'. "De onafhankelijke, objectieve en pluralistische opinievorming in Vlaanderen" zou in het gedrang komen. En verder zou de VRT "aan het publiek een invulling aan het begrip verkiezingen verschaffen waardoor de aard zelf van de verkiezingen wordt gedenatureerd en waardoor bij het publiek de indruk kan gewekt worden dat verkiezingen volkomen gepersonaliseerd zijn", zo luidt het verdict van de VRM.

De VRT krijgt een vermaning, maar laat het hier niet bij en stapt 60 dagen na de uitspraak, naar de Raad van State met de vraag tot nietigverklaring van de beslissing van de VRM. Tot zover de zaak 'Frank Vanhecke tegen NV VRT'. Nu is het nog een paar jaar wachten op een uitspraak van de Raad van State.

Wat is het deontologisch probleem?

Vooreerst stelt zich de vraag of de VRT het Vlaams Belang uit een aantal debatten mag weren. Het standpunt van het Vlaams Belang was, samen met de stem van 24% van de Vlaamse kiezers, niet vertegenwoordigd in deze twee belangrijke debatten. Kan de openbare omroep de stem van het Vlaams Belang (gedeeltelijk) wegcijferen en zo het stemgedrag beïnvloeden? Is het principe van woordwederwoord hier wel gehandhaafd? En vooral is de openbare omroep hier pluralistisch, objectief en onpartijdig gebleven?

De beslissing om de heer Vanhecke niet aan de twee debatten te laten deelnemen, is genomen door hoofdredacteur duiding, politieke programma's en projecten: Kris Hoflack, in overleg met de werkgroep verkiezingen, bestaande uit een aantal hoofdredacteurs en presentatoren. De vraag naar onpartijdigheid en pluralisme in deze kwestie heeft dus in eerste instantie betrekking op de deontologie van redacteurs en presentatoren. Maar deze vraag is evenzeer van toepassing op de journalist zelf. Het imago van onpartijdigheid van de VRT-journalist lijkt mij in het gedrang te komen als het onpartijdig en pluralistisch karakter van de VRT zelf barsten begint te vertonen. En is er dan geen gevaar dat de VRT-journalist een loopje gaat nemen met fundamentele deontologische waarden als de VRT zelf geen absolute onpartijdigheid en pluralisme kan worden toegedicht?

Gelijkaardige uitspraken van de VRM

Sinds het VCM hervormd is tot de VRM, heeft ze slechts één uitspraak gedaan met betrekking op de onpartijdigheid van de VRT.

De klacht van R.R. van 29 augustus 2007 over een gebrek aan onpartijdigheid bij de VRT in zijn berichtgeving over het conflict in de Gazastrook en over de bosbranden in Griekenland, is onontvankelijk verklaard gezien de klager geen bewijs van benadeling of belang in de zin van art. 170 § 3 van het mediadecreet had. Hier heeft de VRM dus geen stelling genomen over de onpartijdigheid van de VRT. Dit lijkt mij een gemiste kans. De VRM doet een kwestie die

van grote relevantie is van de hand omdat de klager zelf niet rechtstreeks benadeeld is. Dan vraag ik mij af hoe een klacht over eventuele partijdigheid van de buitenlandberichtgeving van de VRT aanhangig kan worden gemaakt bij de VRM.

In de zaak Hans Van De Cauter e.a. tegen de VRT van 2 januari 2007, heeft de VRM wel de moed gehad een uitspraak te doen. Zij het op de valreep, want het standpunt van de heer Van De Cauter werd nogal gekortwiekend door juridische beslommingen zoals het ontbreken van handtekeningen van medeklagers of het niet duidelijk genoeg aantonen van een raadsman. De VRM doet weliswaar een duidelijk beargumenteerde uitspraak over het feit dat de moderator van het gewraakte programma 'zeer Vlaams gezinde standpunten' innam. Ze bepleit dat bij een communautair onderwerp niet telkens een overzicht kan worden gegeven van de complexe Belgische staatsstructuur. De VRT zou in deze kwestie niet verzaakt hebben aan zijn plicht tot onpartijdigheid.

Eigen mening

Zelf denk ik dat het elementair is, om als openbare omroep pluralistisch, onafhankelijk en onpartijdig te zijn. Het is de omroep van het volk, betaald door de belastingbetaler. Ze dient dus ook aan ieders opinie en behoeften tegemoet te komen. Het lijkt mij uit den boze dat een omroep die door het hele volk gefinancierd wordt en voor het hele volk bestemd is, enkel de opinie van een fractie van dat volk zou vertegenwoordigen. Pluralisme en onpartijdigheid zijn naar mijn mening dus onomstootbare deontologische fundamenten voor een openbare omroep. Bijgevolg dient ook de journalist zich zo op te stellen en elke stem uit het maatschappelijk en politiek debat aan bod te laten komen in zijn stukken en reportages. Daarnaast heb ik ook de indruk dat de VRM hier enigszins zijn verantwoordelijkheid ontloopt door overdreven omzichtig met dergelijke kwesties om te gaan en door zich te verschuilen achter overdreven nauw geïnterpreteerde juridische restricties. Hét controleorgaan voor onpartijdigheid heeft zich naar mijn inzien nog te weinig gebogen over de kwestie of onze openbare omroep wel onpartijdig genoeg is. Met de recente uitspraak tegen de VRT heeft ze wel al een stap in de goeie richting gezet. Alhoewel het te betreuren is dat dit precedent nu per toeval in de kaarten van een ondemocratische partij speelt. Maar dit laatste mag geen afbreuk doen aan de uitspraak van de VRM.